

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 2/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Barentsin euroarktisen alueen hallitusten välillä yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisemisen, niihin varautumisen ja pelastustoiminnan alalla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä joulukuuta 2011 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Barentsin euroarktisen alueen hallitusten välillä yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisemisen, niihin varautumisen ja pelastustoiminnan alalla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 139/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- neuvotteleva virkamies Tiina Peltola-Lampi, sisäasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
— sisäasiainministeriö, poliisiosasto
— sisäasiainministeriö, rajavartio-osasto
— ulkoasiainministeriö
— oikeusministeriö
— Onnettomuustutkintakeskus
— Lapin sairaanhoitopiiri
— Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi joulukuussa 2008 Barentsin euroarktisen alueen hallitusten välillä yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisemisen, niihin varautumisen ja pelastustoiminnan alalla tehdyn sopimuksen.

Sopimuksella tehostetaan Barentsin euroarktisen alueen hallitusten välistä pelastuspalvelualan yhteistyötä suuronnettomuustilanteissa sekä tapauksissa, joissa lähimmät tai nopeimmin saatavilla olevat tarkoituksenmukaiset pelastuspalveluyksiköt ja tekniset voimavarat ovat

toisessa sopimusvaltiossa. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen onnettomuuksista, joilla saattaa olla haitallisia vaikutuksia toisen sopimuspuolen väestöön tai alueeseen ja voivat onnettomuuden tapahduttua pyytää toiselta sopimuspuolelta apua. Avunannossa sovelletaan kunkin maan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja kansainvälisiä sitoumuksia. Sopimuksen soveltamista ja seuranta varten osapuolet perustavat sekakomitean. Sopimuspuolet järjestävät harjoituksia, perehdyttävät henkilöstöä, laativat yhtei-

sen käsikirjan sekä ilmoittavat tosilleen yhteyspisteet.

Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmentenä päivänä sen jälkeen, kun tallettajana toimiva Ruotsin ulkoasiainministeriö on vastaanottanut kaikilta sopimuspuolilta kirjallisen ilmoituksen siitä, että sopimuspuolet ovat toteutta-

neet sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtionsisäiset menettelyt.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Barentsin euroarktisen alueen hallitusten välillä tehty sopimus yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisemisen, niihin varautumisen ja pelastustoiminnan alalla

Suomi, Norja, Ruotsi ja Venäjä allekirjoittivat hallituksen esityksessä tarkoitettua Barentsin euroarktista aluetta koskevan pelastuspalvelualan sopimuksen 11.12.2008. Sopimuksen tavoitteena on ehkäistä ja rajoittaa onnettomuuksista ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvia vahinkoja ja kehittää sopimuspuolten pelastustoiminnan yhteistyötä maiden harvaan asutuilla pohjoisilla alueilla, missä pelastusvoimavarat ovat puutteellisia ja niiden asemapaikat harvassa. Tavoitteen merkitystä korostaa luonnonvarojen hyödyntämisen ja muun taloudellisen toiminnan kasvu sekä sääilmäistä johtuvien onnettomuuksien lisääntyminen. Tavoitteena on myös kehittää toimintaperiaatteita usean Barents-maan yhteisille pelastusoperaatioille.

Sopimus ei vaikuta osapuolten voimassa oleviin kansainvälisiin pelastuspalvelusopimuksiin, mutta se täydentää niitä. Suomen näkökulmasta lisäarvoa tuo muun muassa se, että sopimus määrittelee avun toimittamisen toisen osapuolen alueen kautta. Sopimus koskee myös usean sopimuspuolen yhdessä tarjoamaa avunantoa. Sopimuksessa painotetaan pelastustoiminnan ohella yhteistyötä onnettomuuksien ennaltaehkäisemisessä ja niihin varautumisessa. Sopimuksen seuraamista ja aloitteiden tekoa varten perustettava yhteinen sekakomitea koor-

dinoi ja kehittää yhteistyötä. Käytännön yhteistoiminta järjestetään paikallisella tasolla.

Hallintovaliokunta pitää sopimusta tärkeänä ja katsoo sen edistävän Barentsin alueen turvallisuutta. Sopimuksen avulla tehostetaan Barentsin euroarktisen alueen yhteistyötä suuronnettomuustilanteissa sekä tapauksissa, joissa lähimmät tai nopeimmin saatavilla olevat tarkoitukseenmukaiset pelastuspalveluyksiköt ovat toisessa sopimusvaltiossa. Nyt hyväksyttävää sopimusta täydentää hyvin syyskuussa 2011 allekirjoitettu Suomen, Norjan ja Ruotsin välinen sopimus rajayhteistyöstä ensihoidossa. Sopimuksen toimeenpanossa tulee varmistua siitä, että esimerkiksi pelastushelikopteritoiminta on turvattu Suomen pohjoisilla harvaan asutuilla alueilla myös jatkossa. Valiokunta tulee seuraamaan tätä omalta osaltaan.

Lisäksi valiokunnan mielestä on tärkeää kiinnittää huomiota valtioiden rajojen yli tapahtuvaa käytännön yhteistyötä mahdollisesti haittaaviin hallinnollisiin, lainsäädännöllisiin, infrastruktuuriin liittyviin tai muihin esteisiin. Poistamalla tällaisia rajaesteitä parannetaan myös alueen turvallisuutta.

Kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattaminen

Maaliskuun alusta 2012 voimaan tulleen perustuslain 95 §:n 1 momentin muutoksen mukaan kansainvälisten velvoitteiden muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan asetuksella (1112/2011). Voimaansaattamisasetuksen antajasta voidaan siten säätää lailla samojen perusteiden mukaan kuin asetuk-

senantajasta yleensäkin. Lain esitöistä ilmenee, että valtuus voimaansaattamisasetuksen antamiseen osoitetaan yleensä valtioneuvostolle (HE 60/2010 vp). Perustuslain 80 §:stä johtuu, että jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto.

Perustuslain 95 §:n 3 momentin mukaan kansainvälisen velvoitteen voimaansaattamislaissa voidaan säätää, että lain voimaantulosta säädetään asetuksella. Perustuslain muutoksen voimaantulon jälkeen myös voimaansaattamislain voimaantulosta säädetään pääsääntöisesti valtioneuvoston antamalla voimaansaattamisasetuksella.

Edellä olevan perusteella valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 2 §:ää muutettavaksi siten, että edellä tarkoitetut asetuksenantovaltuudet osoitetaan valtioneuvostolle.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jussi Halla-aho /ps
vpj. Maarit Feldt-Ranta /sd
jäsen. Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas
Elsi Katainen /kesk
Timo V. Korhonen /kesk

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen ja

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 2 § muutettuna seuraavasti:

2 §

Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.